

ikke være sagstyper, hvor beskikkelse af bistandsadvokat på forhånd er udelukket.

Endelig foreslås retsplejelovens § 845 ændret således, at adgangen for retten til i visse tilfælde at træffe forhåndsafgørelser om dørlukning, referatforbud, navneforbud m.v. udvides til f.eks. også at omfatte spørgsmål om dørlukning i tilfælde, hvor behandling i offentligt retsmøde vil udsætte nogen for en unødvendig krænkelse, herunder hvor sådanne spørgsmål vedrører forurettede. Desuden pålægges anklagemyndigheden i alle sager senest samtidig med indlevering af bevisfortegnelsen at underrette forsvareren og retten om, hvorvidt der foreligger spørgsmål om dørlukning mv.

2. Baggrunden for lovforslaget

I efteråret 2003 sendte Justitsministeriet et notat om ofres retsstilling i forbindelse med straffesager i Danmark og de øvrige nordiske lande i høring hos berørte myndigheder og organisationer. I notatet var der bl.a. redegjort for de principper, som den gældende lovgivning bygger på.

Notatet blev udarbejdet bl.a. i lyset af en undersøgelse (Robberstad-rapporten), som det norske justitsministerium offentliggjorde i efteråret 2002, og som beskrev en række forskelle på ofrenes retsstilling i de nordiske lande.

I en række høringssvar over Justitsministeriets notat blev det anført, at der kan være grund til nærmere at overveje behovet for mere generelt at styrke ofres retsstilling i forbindelse med behandlingen af straffesager.

Justitsministeriet anmodede på den baggrund den 30. april 2004 Strafferetsplejeudvalget om med udgangspunkt i høringsnotatet og de modtagne høringssvar at gennemgå ofres processuelle retsstilling i straffesager og overveje behovet for ændringer, herunder med hensyn til ofres muligheder for at følge behandlingen af straffesagen mod gerningsmanden.

Den 4. juni 2004 vedtog Folketinget »Folketingsbeslutning om forbedring af voldtægtssofres retsstilling før og under retssagen«. Folketingsbeslutningen byggede på et beslutningsforslag fremsat den 2. december 2003 af Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre og Enhedslisten (B 82), Folketingsåret 2003-04.

Af folketingsbeslutningen fremgik det, at Folketinget pålagde justitsministeren i folketingsåret 2004-05 at komme med initiativer, der skulle forbedre voldtægtssofres retsstilling i voldtægtssager før og under retssagen, herunder de nødvendige forslag til lovændringer på en række punkter. Ifølge folketingsbeslutningens pkt. 1 og 2 skulle initiativerne bl.a. vedrøre

bistandsadvokatens inddragelse i sagen samt spørgsmålet om fremgangsmåden ved afhøring af voldtægtssofre i retten.

På baggrund af folketingsbeslutningen anmodede Justitsministeriet i juni 2004 Strafferetsplejeudvalget om at komme med en udtalelse om voldtægtssofres retsstilling før og under retssagen.

I 2005 afgav Strafferetsplejeudvalget betænkning nr. 1458/2005 om forbedring af voldtægtssofres retsstilling. På baggrund af betænkningen fremsatte Justitsministeriet i 2005 lovforslag nr. L 160 af 27. april 2005 (Forbedring af voldtægtssofres retsstilling m.v. og beskikkelse af bistandsadvokat for pårørende til afdøde i straffesager mod politipersonale). Lovforslaget blev vedtaget ved lov nr. 558 af 24. juni 2005.

Strafferetsplejeudvalget afgav i december 2006 betænkning nr. 1485/2006 om forurettedes processuelle retsstilling i straffesager. Som anført i pkt. 1.1. bygger lovforslaget på denne betænkning.

3. Forurettedes retsstilling

3.1. Forurettedes status i straffesagen

3.1.1. Gældende ret

Den danske strafferetspleje er baseret på det princip, at straffesager føres af anklagemyndigheden på ofrets og samfundets vegne på grundlag af saglige og objektive kriterier. Anklagemyndigheden er bl.a. bundet af et objektivitetsprincip, der indebærer, at anklagemyndigheden og politiet er forpligtet til at være upartiske i deres virksomhed, og at tiltale kun kan rejses, hvis anklagemyndigheden skønner, at tiltalerejsning vil føre til domfældelse. Straffesager betragtes som hovedregel ikke som en privat sag mellem to civile parter, og den forurettede kan derfor heller ikke udøve partsbeføjelser. Det indebærer, at forurettede ikke har en almindelig adgang til at rejse en straffesag, nedlægge påstande, anmode om bevisførelse og fremsætte synspunkter om skyldspørgsmålet, anke mv.

Som følge af det anførte er forurettede ikke omfattet af reglerne for parter i en straffesag. I stedet er forurettede omfattet af andre regler, herunder reglerne om vidner. Retsplejeloven tillægger desuden den forurettede en række beføjelser, som ikke i øvrigt tilkommer bl.a. vidner.

3.1.2. Lovforslagets udformning

3.1.2.1. Strafferetsplejeudvalget har i betænkning nr. 1485/2006, kapitel 4, afsnit 4.2., foretaget nogle mere generelle overvejelser om forurettedes stilling i straffesagen.